

Scenariusz projektu edukacyjnego: Tworzymy regulamin wyborów i działania organów samorządu uczniowskiego

Autorka: Katarzyna Karwacka
Scenariusz dla szkoły podstawowej
Czas realizacji projektu – 16 godzin

Cele ogólne projektu:

- Stworzenie przez uczniów regulaminu wyborów i działania organów Samorządu Uczniowskiego, który będzie przestrzegany w ich szkole

Cele szczegółowe:

- Uczniowie dowiedzą się, w jaki sposób tworzone jest prawo i reguły
- Poprawią umiejętności w zakresie uczestnictwa w procesach decyzyjnych
- Uczniowie zaprojektują ramy prowadzenia kampanii wyborczej kandydatów na reprezentantów Samorządu Uczniowskiego i regulamin działania organów SU
- Uczniowie przeprowadzą konsultacje przygotowanego projektu regulaminu
- Uczniowie przeprowadzą głosowanie w sprawie uchwalenia regulaminu

Główne kompetencje kluczowe rozwijane podczas realizacji projektu:

- wyrażanie własnej opinii oraz udział w procesach decyzyjnych
- konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności szkolnej
- umiejętność planowania działań

Cele edukacyjne:

Są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego w zakresie: edukacja historyczna i obywatelska w szkole podstawowej.

Produkty końcowe projektu:

1. Regulamin wyborów i działania organów Samorządu Uczniowskiego
2. Konsultacje przygotowanych regulaminów z całą społecznością szkolną
3. Głosowanie w sprawie przyjęcia projektu regulaminu

Uzasadnienie realizacji projektu

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Istotą projektu jest stworzenie przez uczniów regulaminu wyborów i działalności organów Samorządu Uczniowskiego w ich szkole, skonsultowanie go z całą społecznością szkolną oraz przeprowadzenie głosowania w sprawie uchwalenia regulaminu przez uczniów w szkole.

Samorząd Uczniowski to sposób na systematyczne działanie obywatelskie uczniów w swojej społeczności szkolnej. Działanie, które kształtuje kompetencje obywatelskie młodych ludzi, uczy ich jak podejmuje się ważne decyzje i pozwala współdecydować o sprawach ważnych.

Działanie samorządu uczniowskiego na terenie szkoły jest niezwykle istotne, gdyż pozwala na doświadczenie procedur demokratycznych. Innymi słowy przygotowujemy w ten sposób dzieci i młodzież do bycia świadomymi i aktywnymi obywatelami.

A konkretnie dzięki sumiennie uchwalonemu regulaminowi uczniowie i uczennice:

- zdobywają umiejętność udziału w procesie podejmowania decyzji
- uczą się oddawania głosu
- ćwiczą świadome podejmowanie decyzji, o tym w jaki sposób głosować
- uczą się zabierać głos w sprawach wspólnych, w tym przypadku dzięki dyskusji o tym, jacy mają być kandydaci i w jaki sposób mają reprezentować samorząd
- doświadczają podmiotowego traktowania, dzięki włączeniu wszystkich uczniów w proces namysłu nad regulaminem
- dowiadują się, w jaki sposób tworzone jest prawo i reguły
- zyskują przekonanie, że w społeczeństwie demokratycznym prawo służyć ma tym, których sprawy reguluje.
- zyskują wiarę, że samorząd w naszej szkole jest faktycznie oparty na regułach stworzonych przez uczniów, co buduje autorytet tej instytucji.

Projekt polega na stworzeniu realnego i użytecznego regulaminu SU w szkole i będzie się składał z następujących etapów:

1. Opracowanie w grupach roboczych zapisów wyboru i działalności Samorządu Uczniowskiego
2. Konsultacje wypracowanych zapisów z całą społecznością szkolną
3. Głosowania na temat uchwalenia regulaminu przez uczniów w szkole

Dzięki realizacji projektu uczniowie zdobędą doświadczenie samodzielnej organizacji całego procesu tworzenia regulaminu, konsultowania jego zapisów oraz organizacji i przeprowadzania głosowania. Poznają mechanizmy demokratyczne i przećwiczą aktywne uczestnictwo w życiu obywatelskim, co będzie niezwykle istotne w ich dorosłym życiu.

UWAGA: Przed rozpoczęciem realizacji projektu warto zapoznać się z materiałami ze strony: www.samorzaduczniowski.org

OPIS DZIAŁAŃ W PROJEKCIE

Najlepsza pora do realizacji tego projektu to początek roku szkolnego.

Etap projektu	Działania/Opis	Czas	Terminy (wpisać daty)	Uwagi
Sformułowanie problemu i celów projektu	<p>Istotą projektu jest stworzenie regulaminu wyborów i działania organów SU, konsultacje zapisów regulaminu, przeprowadzenie kampanii i wyborów w szkole.</p> <p>Przedstawienie idei projektu, zmotywowanie uczniów do działań, integracja grupy.</p>	1 godz.		
Planowanie działań	<p>Uczniowie planują działania, dzięki którym przygotują regulamin, skonsultują jego zapisy i przeprowadzą demokratyczne głosowanie.</p> <p>Proces wyboru reprezentacji Samorządu Uczniowskiego składa się z 3 kluczowych etapów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie projektu regulaminu, 2. Prezentacja przygotowanego projektu oraz konsultacje zapisów regulaminu wyborów i działania organów SU w szkole 3. Głosowanie <p>I właśnie realizację tych 3 etapów uczniowie mają zaplanować .</p>	1,5 godz.		
Działania uczniów	Spotkanie z dyrekcją szkoły na temat SU i jego regulaminu: istoty działania, celów, organizacji wyborów oraz przyszłych działań.	1 godz.		
	Szczegółowe prace nad projektem regulaminu:			
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczęcie pracy w grupach roboczych ds. tworzenia projektu regulaminu 	1 godz.		
	<ul style="list-style-type: none"> • praca grup roboczych ds. tworzenia zapisów regulaminu • spotkanie grup roboczych 	4 godz. 1,5 godz.		
Konsultacje i prezentacja zapisów regulaminu	2,5 godz.			
Głosowanie w sprawie przyjęcia regulaminu oraz prezentacja wyników głosowania na ogólnoszkolnym spotkaniu	1,5 godz.			

Refleksja	Wskazanie uczniom korzyści z realizacji projektu na poziomie indywidualnym i grupowym – podsumowanie.	2 godz.		
-----------	---	---------	--	--

DZIAŁANIA

Sformułowanie problemu i celów projektu

Starter - 1,5 godz.

Cel: Przedstawienie idei projektu, zmotywowanie uczniów do działań, integracja grupy.

Pomoce: kartki, kredki/długopisy, bristol, markery

Przed zajęciami zapoznaj się z materiałem: „Co to jest Samorząd Uczniowski?” (**załącznik 1**).

Powitaj serdecznie uczniów i rozpocznij od przedstawienia uczniom idei projektu: „Wszyscy uczniowie mają prawo wpływać na to, co się dzieje w szkole. Wszyscy uczniowie Waszej szkoły tworzą Samorząd Uczniowski. Jednak, aby Samorząd sprawnie działał warto jest stworzyć jego regulamin oraz ustalić zasady wybierania jego reprezentantów. Jest to bardzo ważna inicjatywa dla wszystkich uczniów oraz nauczycieli i dyrekcji. Dlatego zapraszam Was do stworzenia regulaminu oraz przygotowania prawdziwych wyborów reprezentantów głosu wszystkich uczniów w naszej szkole”.

Powiedz uczniom, że stworzenie przez uczniów regulaminu wyborów i działania przedstawicieli Samorządu Uczniowskiego jest bardzo ważne. To przecież ich samych te zasady będą obowiązywać. Do tego procesu włączą się nauczyciele i dyrekcja, aby mieć pewność, że przygotowane przez uczniów zapisy są zgodne ze statutem szkoły oraz Ustawą o systemie oświaty.

Podkreśl, że pracownikom szkoły zależy na tym, aby uczniowie mieli w pełni możliwość wpływania na życie szkolne zarówno poprzez możliwość działania w organach SU oraz możliwość wybierania swoich przedstawicieli.

Powiedz, że celem ogólnym tego projektu jest stworzenie regulaminu wyborów i działalności organów SU w ich szkole, konsultacje (czyli zebrane opinie uczniów i nauczycieli) tego projektu oraz przeprowadzenie na terenie szkoły demokratycznego głosowania w sprawie uchwalenia regulaminu.

Podziel całą grupę na 3 – 4 zespoły. Poproś, aby w grupach wyobrazili sobie sytuację, że na świecie nie istnieją żadne zasady ani prawa. Niech w zespołach zastanowią się, jakie konsekwencje mogłyby być tego konsekwencje dla: ludzi, ruchu drogowego, poszczególnych państw oraz całego świata. Zachęć, aby każda grupa po kilku minutach przedstawiła swoje pomysły. W razie rozbieżnych opinii i pomysłów, zachęć uczniów do dyskusji na ten temat.

Podsumuj wystąpienia grup. Podkreśl, że istnienie zasad i praw usprawnia i utrzymuje porządek we wszystkich sferach życia.

Następnie zapisz na tablicy „Regulamin”. Poproś uczniów, aby przez chwilę zastanowili się, z czym kojarzy im się to słowo. Każdy z uczniów ma za zadanie dopisać swoje skojarzenie. Tak stworzona mapa myśli będzie towarzyszyć uczniom przez cały proces tworzenia projektu regulaminu Samorządu Uczniowskiego w ich szkole.

Następnie podziękuj za efektywną pracę i ich zainteresowanie. Podsumowując powiedz, że istnienie regulaminu będzie służyło sprawnemu działaniu Samorządu Uczniowskiego w ich szkole oraz zapewnieniu każdemu uczniowi wpływu na życie w przestrzeni szkolnej.

Potem przedstaw wstępnie uczniom działania w projekcie. Zapowiedz, że ich planowanie nastąpi na następnym spotkaniu.

Na zakończenie zaproponuj zabawę integrującą:

„Poszukiwania” (źródło: <http://zabawy.org/zabawy-integracyjne/item/7-poszukiwania>)

Uczestnicy dostają kartki i długopisy. Na kartkach każdy pisze swoją cechę wyglądu (wysoki, blond włosy, szare oczy itp.), swoją cechę charakteru (poważny, wesoła, rozkojarzona itp.), swoje zainteresowanie (czytanie, muzyka itp). Następnie uczestnicy składają karteczki i wrzucają je do pudełka. Każdy z uczestników mieszając w pudełku z kartkami losuje jedną z nich. Ważne, aby nie wylosować swojej kartki. W takim wypadku losujemy jeszcze raz.

Zadanie polega na podchodzeniu do każdego z uczestników i przeprowadzeniu rozmowy. Dzięki rozmowie dowiadujemy się o innych uczestnikach jak najwięcej, aby w rezultacie móc znaleźć osobę, która odpowiada cechom zapisanym na naszej kartce.

Podziękuj uczniom za udział w zajęciach i zaproś na następne.

Planowanie działań

Tworzymy regulamin wyborów i działania organów Samorządu Uczniowskiego – planujemy działania - 2 godz.

Cel: zaplanowanie działań umożliwiających stworzenie, skonsultowanie i uchwalenie regulaminu

Pomoce: papier plakatowy, mazaki, kartki z narysowanym kalendarzem, koc.

Przed zajęciami zapoznaj się z **załącznikiem 2**, który jest schematem tworzenia regulaminu wyborów i działania organów Samorządu Uczniowskiego oraz z **załącznikiem nr 3**, który jest listą pytań pomocną przy tworzeniu harmonogramu i podziału zadań w projekcie.

Pamiętaj, że projekt składa się 3 kluczowych etapów:

1. Przygotowanie projektu regulaminu
2. Prezentacja projektu oraz konsultacje zapisów regulaminu partycypacji /SU w szkole
3. Głosowanie i przedstawienie wyników

Przedstaw uczniom cel zajęć. Powiedz, że przed nami czas twórczej pracy, który, aby skończył się sukcesem, powinien być dokładnie i przemyślanie zaplanowany.

Na początek zaproponuj uczniom grę: „Obraz grupowy” (<http://zabawy.org/zabawy-integracyjne/item/154-obraz-grupowy>)

Siadamy w kole. Uczniowie mają przed sobą kartkę papieru i coś do malowania. Każdy uczeń maluje fragment jakiejś postaci, zwierzęcia lub przedmiotu i podaje kartkę kolejnej osobie w kręgu. Zadaniem tej osoby jest domalowanie następnego fragmentu obrazka. Tym sposobem kartka zatacza pełne koło, tak aby obrazki wróciły do właścicieli. Ważne jest, aby nie komunikować się w międzyczasie, co dany uczeń chce namalować.

Po skończonej zabawie podziwiamy oryginalną twórczość zbiorową.

Podkreśl, że w tym projekcie każdy ma równy wpływ na to, jak będzie wyglądał regulamin, jak zostaną przeprowadzone konsultacje i czy uda się uchwalić regulamin w demokratycznych wyborach. Istotne jest zaangażowanie każdego z nich oraz współpraca między nimi.

Poproś uczniów, aby odliczyli do 5. Poproś, aby stworzyli grupy według cyfry, którą powiedzieli.

Następnie wręcz im „Regulamin w 10 krokach” (**załącznik nr 2**). Przeczytaj głośno wszystkie punkty wraz z ich wyjaśnieniami. Przy każdym punkcie upewnij się, że uczniowie go zrozumieli. Poproś, aby po zapoznaniu się ze schematem zastanowili się, czego potrzebują, aby udało im się zrealizować

wszystkie punkty planu. Propozycje niech zapiszą na kartce i przedstawią innym grupom. Niech ta kartka zostanie umieszczona w widocznym miejscu sali, w której będą pracowali uczniowie przy realizacji projektu. Powiedz, że w razie potrzeby zawsze będą mogli coś dopisać.

Kolejnym zadaniem jest utworzenie planowanie pracy w projekcie. Kiedy uczniowie już będą wiedzieć, jakie kwestie mają zostać poruszone w regulaminie, zachęć ich do wspólnego planowania. W tym celu skorzystaj z listy pytań (**załącznik nr 3**). Zadawaj uczniom pytania. Pozwoli to im na oswojenie się z pracą w projekcie oraz rozwieje wiele wątpliwości. Kwestie najbardziej istotne według uczniów możesz zanotować, aby móc wrócić do nich w razie potrzeby.

Rozdaj uczniom kartki z narysowanym kalendarzem (miesiąca lub dwóch), w którym realizowany będzie Wasz projekt. Uczniowie niech zaznaczą trzema kolorami fazy realizacji projektu: na niebiesko pracę nad projektem regulaminu, na żółto konsultacje społeczne, a na zielono głosowanie. Podkreśl, że ten harmonogram jest obowiązujący dla wszystkich uczestników projektu. Ważne, aby zaplanowany harmonogram był na tyle elastyczny, by można było wprowadzić w nim niewielkie zmiany na wypadek nieprzewidzianych opóźnień.

Na koniec zaproś uczniów do wspólnej zabawy (<http://zabawy.org/zabawy-integracyjne/item/143-kocykowe-szale%C5%84stwo>)

1. Kładziemy na ziemi koc. Prosimy uczestników zabawy aby na nim stanęli.
2. Zadaniem uczestników jest przewrócić koc na drugą stronę, oczywiście nie mogąc z niego zejść.
3. Wygrywa drużyna, która jako pierwsza przewróci koc na drugą stronę.

Po zakończonej zabawie podziękuj uczniom i zaproś na kolejne spotkanie.

Działania uczniów

ETAP 1: PRZYGOTOWANIE PROJEKTU REGULAMINU

Jaki powinien być regulamin partycypacji uczniów w naszej szkole? – spotkanie z dyrekcją - 1 godz.

Cel: nawiązanie współpracy uczniów z dyrekcją szkoły

Pomoce: długopisy, kartki papieru.

Przypomnij cel projektu. Powiedz, że żeby rozpocząć pracę nad projektem regulaminu uczniowie powinni spotkać się z dyrekcją szkoły, aby zapoznać ją z planowanymi działaniami i poznać ich opinię na temat tego, jak ich zdaniem powinien wyglądać regulamin wyborów i działalności organów SU w szkole.

Poproś uczniów, aby zapisywali na kartkach wszystko, co wyda im się ważne bądź interesujące.

Poproś dyrekcję, aby przedstawiła uczniom swoje propozycje na temat projektu regulaminu (np. jaki sposób wyborów uważają za odpowiedni w ich szkole, w jaki sposób wybierać opiekuna SU, jak wyobrażają sobie współpracę z Samorządem Uczniowskim) – 10 – 15 minut.

Teraz poproś uczniów o zadawanie pytań dyrekcji. Jak uczniowie nie będą mieli pytań. Sam/sama zadaj pytanie ekspertowi. Przykłady pytań to:

- Co dokładnie powinien robić SU w naszej szkole?
- Z kim powinien współpracować?
- Czy dyrekcja zgadza się na spotkania z reprezentacją SU w celu planowania ich pracy?
- Jakie oczekiwania ma dyrekcja i nauczyciele względem działania reprezentantów SU?

Poproś uczniów, aby zaprezentowali dyrekcji harmonogram projektu, który stworzyliście na poprzednich zajęciach oraz zapytaj dyrekcję o jego akceptację.

Po skończonej dyskusji, rozmowie z dyrekcją, podziękuj w imieniu swoim i uczniów za spotkanie.

Spytaj uczniów jak podobało im się spotkanie i czy są gotowi do pracy nad projektem regulaminu. Odpowiedz na pojawiające się pytania uczniów oraz wspólnie omówcie notatki uczniów ze spotkania.

Na zakończenie zajęć zaproponuj uczniom zabawę: **pomnik grupy**

Uczniowie siadają w kole. Jeden uczeń wychodzi na środek i przyjmuje pozycję, zastygając w „posąg”. Grupa nadaje rzeźbie tytuł. Następny uczeń dołącza do osoby stojącej na środku i dodaje swój układ do pierwotnej rzeźby. Uczestnicy nadają jej nowy tytuł. Można kontynuować tworzenie rzeźby tak długo, póki nie powstanie pomnik całej grupy.

Podziękuj za udział w spotkaniu i zaproś na kolejne, które będzie rozpoczęciem pracy nad projektem regulaminu.

Rozpoczęcie pracy w grupach roboczych ds. tworzenia projektu regulaminu - 1 godz.

Cel: podział zadań między zespoły odpowiedzialne za przygotowanie projektu regulaminu oraz rozpoczęcie prac w grupach

Pomoce: długopisy, kartki papieru.

Przypomnij cel projektu i to o czym rozmawialiście na poprzednich zajęciach z dyrekcją. Powiedz, że właśnie zaczynacie działać tj. podzieliś uczniów na grupy robocze i rozpoczną one już dziś swoją pracę.

Podziel uczniów na 4 grupy (najlepiej mieszane pod względem wieku oraz płci). Następnie powiedz, że przez najbliższe kilka spotkań będą współpracować ze sobą w tych grupach przy pisaniu projektu regulaminu wyborów oraz po zakończeniu pracy w grupach, wszystkie zespoły stworzą wspólną wersję projektu regulaminu. Poproś, aby wyjęli kartkę „Regulamin w 10 krokach” i przedstaw system pracy grup – dziś rozpoczną pracę nad **punktem nr 1**, a na kolejnych spotkaniach będą pracowali nad **kolejnymi dwoma punktami**. Po czterech spotkaniach grup roboczych nastąpi wspólna praca nad ujednoczeniem projektu bez podziału na grupy robocze. Wtedy też szczegółowo zostanie zaplanowane przeprowadzenie konsultacji projektu oraz głosowanie.

Zanim grupy rozpoczną pracę nad punktem nr 1, zaproś uczniów do zabawy **wszyscy, którzy tak jak ja...**

Uczniowie siedzą w kręgu na krzesłach. Jeden uczestnik zabawy jest bez krzesła i staje w środku kręgu. On podaje hasła np.: wszyscy ci, którzy lubią zupę pomidorową. Wstają wtedy te osoby, które lubią zupę pomidorową i muszą zmienić swoje dotychczasowe miejsce. Osoba wydająca polecenia korzysta z okazji i w trakcie chwilowego zamieszania zajmuje wolne miejsce.

Inne polecenia:

- wszyscy ci, którzy mają na sobie coś czerwonego,
- wszyscy ci, którzy lubią cukierki,
- wszyscy ci, którzy mają siostrę itp.

Po kilku minutach gry poproś uczniów, aby usiedli w swoich grupach. Rozdaj im kartki oraz długopisy.

Na tablicy zapisz: **1. Organy Samorządu Uczniowskiego - jakie są? - w jaki sposób je wyłaniamy? - jaka jest ich kadencja?**

Następnie zachęć ich do pracy w grupach nad tymi zapisami regulaminu. W razie potrzeby odpowiadaj na ich wątpliwości i pytania.

Po upływie przeznaczonego na zajęcia czasu podziękuj im za udział w zajęciach i zaproś na kolejne spotkania grup roboczych.

Praca grup roboczych – 4 godz. (podział na 4 spotkania po 1 godz.)

Cel: praca uczniów w grupach roboczych

Pomoce: długopisy, kartki papieru.

Zacznij zajęcia od czegoś miłego, budującego dla uczniów, ponieważ przed nimi samodzielne i odpowiedzialna praca w grupach roboczych. Zaproponuj im następujące "ćwiczenie" (na każde spotkanie do wyboru jedna zabawa).

KOLORY TĘCZY. Podziel grupę na mniejsze grupy 4-5 osobowe. Grupy stają w kole, wybierają prowadzącego, który ma zadanie liczyć do trzech, jak wypowie słowo trzy wszyscy jednocześnie muszą wypowiedzieć jakiś kolor, nie można powtarzać po rząd dwóch takich samych kolorów, Kiedy wszystkim uda się powiedzieć ten sam kolor zabawa jest skończona!

LUDZIE DO LUDZI. Uczniowie dobierają się parami. Osoba, która nie ma pary, kontroluje wykonanie i kieruje pracą dzieci mówiąc np.: nos do nosa, plecy do pleców, ręka do nogi itp. (w razie potrzeby dołącz do zabawy). Kiedy powie: ludzie do ludzi, każdy uczeń zmienia swojego partnera. Zmienia się także osoba wydająca polecenia. Osoba, która zostanie bez pary, kontynuuje zabawę.

OKRĘT. Uczniowie stoją na środku sali zwrócenie w jednym kierunku. Prowadzący podaje na zmianę komendy, np.:

- lewa burta - biegną na lewą stronę sali,
- prawa burta –biegną na prawą stronę,
- rufa –biegną do tyłu sali,
- dziób - biegną do przodu,
- pokład –stoją w miejscu, nikt nie może się poruszyć.

Po każdej komendzie odpadają osoby, które najpóźniej ją wykonały lub pomyliły się. Duże tempo zabawy.

TWORZENIE GRUPEK. Prowadzący wydają po kolei komendy grupie na skutek, których zawsze ktoś odpada z gry...

- Utwórzcie pary i podajcie sobie ręce
- Utwórzcie trójki z nowymi osobami
- Utwórzcie czwórki z nowymi osobami

Trzeba utrzymać dynamikę wydawania poleceń a na pewno uczestnicy staną się obecni ciałem i duszą na zajęciach.

Pierwsze spotkanie: Teraz powiedz uczniom, że przed nimi wykonanie zadań, które wcześniej zaplanowali. Oczywiście możliwe są zmiany w planach. Ważne jest osiągnięcie celu pracy grup roboczych. Teraz daj czas uczniom na samodzielną pracę w grupach roboczych.

Przez wszystkie 4 spotkania: Uważnie obserwuj pracę uczniów w zespołach. Interweniuj w sytuacji konfliktów między uczniami, zniechęcenia pracą czy w celu podniesienia motywacji uczniów do dalszej pracy. Bądź wspierająca/y w każdej z tych sytuacji. Pamiętaj, że uczniowie dopiero uczą się pracy zespołowej, która jest trudna i wymaga „ćwiczenia się w tym”. Dlatego potrzebują Twojej dyskretnej obecności w tej pracy.

W zależności od sytuacji tj. postępu prac, odnalezieniu się uczniów w poszczególnych zespołach możesz w „środku” pracy uczniów (np. po 1 h) zaprosić ich do refleksji i podsumowania tego co udało im się zrobić i zebrania sił na dalszą pracę.

Możesz też zaproponować uczniom grę ‘na podniesienie energii’:

Po zakończeniu prac grup usiądźcie w kręgu. Przypomnij, czym zajmowały się zespoły. Poproś żeby przedstawiciele zespołów zdali relację reszcie, czy udało im się zrealizować swoje zadanie. Następnie poproś, by każdy powiedział, jak mu się pracowało. Po wysłuchaniu wszystkich wypowiedzi odnieś się do nich, szczególnie do wymienianych problemów.

Podziękuj uczniom za zaangażowanie. Docień, jak wiele udało im się wypracować. Zaprosz na kolejne zajęcia, które będą pracą nad jednolitym projektem.

Spotkanie grup roboczych ds. tworzenia projektu regulaminu – 1,5 godz.

Cel zajęć:

ujednoczenie projektu regulaminu oraz przygotowanie dokumentu i jego konsultacji w szkole

Pomoce: komputer (opcjonalnie), kartki i długopis.

Zbierz całą grupę. Poproś o koncentrację i powiedz, że na pewno wszystko się uda!

Zaprosz wszystkich do wspólnej pracy nad ujednoczeniem projektu regulaminu. Omówcie wszystkie propozycje do projektu regulaminu wypracowane przez grupy robocze. Omawianie w systemie **1 grupa przedstawia 2 punkty, nad którymi pracowali**. Aby rozpocząć, zapytaj, czy jest chętna grupa do przedstawienia pierwszego punktu. Przy omawianiu każdego punktu pozwól na wymianę poglądów uczniów oraz postaraj się rozwiewać ich wszelkie wątpliwości. W tym procesie pomóż uczniom poprzez spisywanie na komputerze ujednoczonych zapisów regulaminu. Po zakończeniu odczytaj raz jeszcze projekt i upewnij się, że uczniowie go akceptują.

Podsumuj to działanie wskazując, że przygotowanie projektu wymagało sprawnej współpracy wszystkich grup roboczych i, że nie mogłoby się udać, gdyby nie zaangażowanie każdego uczniów. Podkreśl, że jest to ich wspólny sukces. Pogratuluj im tego.

ETAP 2: KONSULTACJE PROJEKTU PARTYCYPACJI UCZNIÓW

Prezentacja projektu oraz konsultacje projektu regulaminu partycypacji uczniów – 2,5 godz.

Przed zajęciami: zapoznaj się z materiałem dla opiekuna o konsultacjach w szkole – **załącznik nr 4**

Cel: przeprowadzenie konsultacji przez uczniów w szkole

Pomoce: kolorowy papier, nożyczki, kartki, flamastry, kopie projektu regulaminu (dla każdej klasy w szkole, dyrekcji oraz do miejsc informacyjnych)

Przywitaj uczniów. Zapytaj, czy wiedzą, czym są konsultacje społeczne. Jeżeli nie będą wiedzieć, to wyjaśnij im, że jest to sposób zbierania opinii osób na dany temat, który bezpośrednio albo pośrednio ich dotyczy. Konsultacje można prowadzić w celu poznania potrzeb danych grup ludzi, ale również w celu poznania opinii na temat danego dokumentu czy też planowanych działań. Dlatego też w tym projekcie uczniowie przeprowadzą konsultacje przygotowanego projektu regulaminu, aby cała społeczność szkolna mogła wyrazić swoją opinię na temat zapisów tam zawartych.

W tym celu poproś uczniów, o wybranie wszystkich istotnych miejsc na terenie szkoły, gdzie chcą umieścić informacje o projekcie oraz jego treść (tablice informacyjne, gablotki, pokój nauczycielski itp.) Następnie wspólnie z nimi przygotuj w tych miejscach specjalną przestrzeń na umieszczenie informacji o projekcie regulaminu.

Wspólnie z uczniami zorganizuj ogólnoszkolne spotkanie, na którym zostanie krótko zaprezentowany projekt regulaminu i będzie możliwość odpowiedzi na pytania zainteresowanych.

Następnie poproś uczniów, aby przekazali wychowawcom wszystkich klas w szkole wydrukowane projekty regulaminu i poprosili o odczytanie ich wraz ze swoimi klasami na lekcjach wychowawczych. Podkreśl, że bardzo ważne jest to, aby wszelkie sugestie, komentarze i uwagi każda klasa zapisała i przekazała przewodniczącemu klasy. Kolejne kopie niech prześlą dyrekcji. Istotne, aby uczniowie przekazywali wszystkim informację, że czas na zapoznanie się z projektem oraz spisanie wszelkich komentarzy do niego to okres **jednego tygodnia**.

Wspólnie z dyrekcją i wychowawcami klas uczniowie niech ustalą termin spotkania konsultacyjnego, na którym zostanie przedstawiony projekt regulaminu po wprowadzonych poprawkach. W czasie tych **7 dni** konsultacji przedstawiciele klas/przewodniczący samorządów klasowych mają za zadanie kontaktować się z uczniami realizującymi projekt w celu przekazania uwag danej klasy.

Po przygotowaniu ostatecznej wersji projektu, uczniowie spotykają się z dyrekcją i radą pedagogiczną w celu zaprezentowania wyniku swojej pracy.

Jeżeli projekt zostanie zatwierdzony przez dyrekcję i radę pedagogiczną, uczniowie mogą zająć się przeprowadzeniem głosowania w sprawie przyjęcia regulaminu przez wszystkich uczniów w szkole. Jeżeli nie zostanie zatwierdzony, uczniowie mają za zadanie nanieść odpowiednie poprawki i ponownie spotkać się z dyrekcją i gronem pedagogicznym w celu otrzymania zgody na głosowanie.

ETAP 3: GŁOSOWANIE

Głosowanie i praca szkolnej komisji wyborczej, przedstawienie wyników - 1,5 godz.

Cel: organizacja i przeprowadzenie na terenie szkoły demokratycznego głosowania w sprawie przyjęcia przez uczniów regulaminu wyborów i działania organów SU

Pomoce: sala na spotkanie, przestrzeń na organizację głosowania (odosobnionych miejsc do głosowania, ustawienia miejsca dla szkolnej komisji wyborczej i urny), lista uczniów z całej szkoły, długopisy, karty do głosowania (**załącznik nr 5**)

Na początku przypomnij uczniom, że głosowanie powinno być powszechne, tajne, bezpośrednie i równe. Jest to bardzo ważny element edukacyjny, który przyzwyczajają młodych ludzi do uczestniczenia w głosowaniach.

Wybierz 3 chętne osoby do stworzenia komisji wyborczej, która będzie odpowiadała za prawidłowy przebieg głosowania – każdy uczeń, który przyjdzie na głosowanie zostanie na podstawie legitymacji szkolnej odznaczony na liście i dostanie jeden egzemplarz karty do głosowania. Wypełnione karty trafiają do urny wyborczej.

Jak będzie taka potrzeba możecie razem liczyć głosy i pomóc komisji w sporządzeniu protokołu z wynikami głosowania a następnie w ich ogłoszeniu całej społeczności szkolnej.

Podsumowując ten etap prac, zaprosz uczniów do kręgu i zadaj np. następujące pytania:

- Co było najbardziej atrakcyjne dla nich w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania?
- Jak oceniają przebieg głosowania? Czy coś się wyjątkowego wydarzyło?

Wyniki głosowania przedstaw wspólnie z uczniami na ogólnoszkolnym spotkaniu, które będzie zwieńczeniem pracy uczniów przy tym projekcie edukacyjnym. * To jest moment, w którym można włączyć młodszych uczniów i przygotować dla nich specjalną prezentację.

Refleksja

Podsumowanie realizacji projektu - 2 godz.

Cel: pokazanie uczniom efektów ich działań oraz podsumowanie ich pracy.

Pomoce: materiały piśmiennicze

Ten podsumowujący etap realizacji projektu podziel na trzy części:

1. Zebranie od uczniów informacji w postaci „rundy” podsumowującej
2. Indywidualna praca uczniów
3. Podziękowanie uczniom za ich pracę i zaangażowanie

Ad 1) Usiądźcie w kręgu. Następnie zadaj dzieciom 3 pytania w trzech odrębnych rundach:

- a. Jak się czuliście pracując w tym projekcie? Co było dla Was fajne a co mniej?
- b. Czego się nauczyliście?
- c. Jak w przyszłości będziecie mogli wykorzystać nową wiedzę i umiejętności nabyte podczas realizacji tego projektu?

Ad 2) Rozdaj dzieciom karty samooceny i oceny pracy w grupie (**załączniki nr 6 i 7**). Uczniowie wykonują zadanie samodzielnie. Po wypełnieniu omów zapisane opinie. Wypełnione przez uczniów karty wywieś w widocznym miejscu, podsumuj wyniki, najczęściej powtarzające się opinie spisz na jeden plakat.

Ad 3) Na koniec podziękuj uczniom za ich wkład w pracę, zaangażowanie, energię, chęci jakie włożyli w realizację tak ważnego projektu. Podkreśl, że to właśnie dzięki ich zaangażowaniu i ciężkiej pracy w naszej szkole mamy prawdziwy regulamin wyborów i działania organów Samorządu Uczniowskiego!

Załącznik nr 1. Czym jest Samorząd Uczniowski? (materiał dla nauczyciela)

Samorząd uczniowski tworzą wszyscy uczniowie szkoły. Ustawa o systemie oświaty - mówi, że *Samorząd tworzą wszyscy uczniowie szkoły* (art. 55). **Członkiem samorządu uczniowskiego stają się w chwili przyjęcia do szkoły.**

O samorządzie uczniowskim mówi artykuł 55 Ustawy o Systemie Oświaty.

Pkt. 1: *W szkole i placówce działa samorząd uczniowski, zwany dalej „samorządem”.*

W cytowanym punkcie ustawodawca użył słowa „działa”. Działa, czyli wspomniany samorząd uczniowski jest aktywny, wykonuje pewne czynności. Warto zwrócić uwagę na to, że w tym zdaniu nie chodzi po prostu o działanie uczniów, ich wszelką aktywność na terenie szkoły, ale o działanie samorządu. By zrozumieć sens tego punktu, należy sięgnąć do samej definicji pojęcia „samorząd”.

Samorząd to niezależne od nadrzędnej władzy decydowanie o własnych sprawach, wykonywanie funkcji uzupełniających w stosunku do władz np. szkoły, zakładu produkcyjnego, władz państwowych.

Zatem z zapisu punktu pierwszego wnioskujemy, że na terenie szkoły uczniowie podejmują działania, w ramach których niezależnie od władzy nadrzędnej (dyrekcji szkoły) decydują o pewnych kwestiach oraz że uzupełniają działania dyrekcji czy nauczycieli. **Można zatem powiedzieć, że działający samorząd uczniowski oznacza zarówno udział w decyzjach dotyczących szkoły, jak i podejmowanie niezależnych, oddolnych działań przez uczniów.**

Pkt. 2: *Samorząd tworzą wszyscy uczniowie szkoły lub placówki.*

„Wszyscy” oznacza, że każdy uczeń danej szkoły, jest również członkiem jej samorządu uczniowskiego. Członkami samorządu są wszyscy uczniowie, niezależnie od klasy, w której się uczą, wieku, ocen z przedmiotów czy ocen z zachowania.

Pkt. 3: *Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.*

Treść punktu 3. mówi o tym, że zasady wybierania i działania organów samorządu (zarządu, rady itp.) określa ogół uczniów. Oznacza to, że co roku należy przeprowadzić procedurę uchwalania regulaminu, gdyż co roku zmienia się skład uczniów (dochodzą nowe roczniki, starsze opuszczają szkołę), co oznacza, że „ogół” uczniów się zmienia.

Zasady te mają być uchwalone w drodze głosowania, a nie za pomocą jakiegokolwiek innej procedury! Głosowanie to jest również dokładnie określone poprzez przymiotniki jako: równe (jeden uczeń dysponuje możliwością oddania jednego głosu), tajne – nie przez podnoszenie rąk w klasie, powszechne – każdy uczeń ma prawo wziąć w nim udział i zyskuje ku temu możliwość.

Warto zauważyć, że punkt ten odnosi się do wszystkich poziomów szkół!

Można powiedzieć, że właśnie treść tego punktu artykułu 55 pozwala w najpełniejszym stopniu zaangażować wszystkich uczniów szkoły – cały samorząd w decydowanie o własnej sprawie.

Ważne jest, by uchwalanie tegoż regulaminu było lekcją demokracji – wspólnego przyjmowania reguł, którym (w tym przypadku w odniesieniu do samorządu uczniowskiego) następnie podlegają uczniowie.

Pkt. 4: Regulamin samorządu nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki.

Zapis ten każe, w drodze uchwalania regulaminu wyborów i działania organów SU, sprawdzić jego zgodność ze statutem szkoły. Regulamin ten bowiem nie może być sprzeczny z aktami prawnymi wyższego rzędu, takimi jak statut, rozporządzenia, ustawy czy konwencje.

Pkt.5: Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

- 1) prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
- 2) prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;
- 3) prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;
- 4) prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;
- 5) prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi, w porozumieniu z dyrektorem;
- 6) prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

Zapis tego punktu mówi o tym, że samorząd uczniowski może przedstawiać wnioski (czyli m.in. propozycje zmian, nowych rozwiązań) oraz opinie (pozytywnie, negatywnie oceniające pracę szkoły)

we wszystkich sprawach szkoły! Fakt, że następnie ustawodawca wymienia 6 konkretnych przykładów, służy jedynie zapewnieniu czytelników, że wskazane przez ustawodawcę kwestie również podlegają działalności samorządu.

Odnosnie ustępu 6. – prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu. Zadaniem szkoły jest umożliwienie uczniom skorzystania z tegoż prawa. Oznacza to poinformowanie uczniów o takim zapisie oraz stworzenie warunków do dokonania przez nich tego wyboru. Nie jest powiedziane, że ogół uczniów ma wybrać opiekuna. Kwestia ta może być uregulowana w regulaminie działania SU. Na pewno prawo wyboru oznacza, że musi być przynajmniej dwoje kandydatów na to stanowisko.

Regulamin wybierania i działania organów SU

Jak ma wyglądać, co zawierać i w jaki sposób tworzyć regulamin działania SU to pytania, które stawia sobie wielu opiekunów samorządu uczniowskiego.

Zachęcamy do szukania odpowiedzi na te pytania, sięgając do zapisów Ustawy o systemie oświaty, która daje nam pewne wskazówki.

W Pkt. 3 art. 55 ustawy czytamy: *Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.*

Zapisy ustawy są zobowiązaniem, jakie Państwo nakłada na szkołę i jej pracowników w zakresie realizacji zadań edukacyjnych. Co możemy wyczytać z tego punktu na temat regulaminu?

Regulamin określa zasady wybierania organów samorządu uczniowskiego

Oznacza to, że powinien zawierać rodzaj ordynacji wyborczej, w której znajdują się informacje dotyczące zasad kandydowania i wybierania członków tych organów. Ale zanim do tego dojdziemy musimy wiedzieć, jakie mają to być organy (np.: samorząd klasowy, rada SU). Tę wiedzę powinni wygenerować uczniowie, bo organy mają ich reprezentować.

Regulamin powinien dawać odpowiedź na pytanie, kto może kandydować do organów SU, czyli zapisać w nim należy jasne i precyzyjne kryteria (wiek, liczba podpisów zebranych, zgłoszenie programu wyborczego itp.). Nie należy zapisywać cech kandydatów, które są trudno mierzalne, wieloznaczne np.: kreatywny, albo odpowiedzialny. Trudno bowiem zweryfikować co to oznacza oraz

kto ma to osądzać. Dlatego kryteria muszą być weryfikowalne. Opiekun SU, czy osoba odpowiedzialna za przygotowanie tegoż regulaminu powinna tak prowadzić uczniów w tych pracach, by zapisy były jak najbardziej przejrzyste. W ten sposób uczymy, że prawo jest sprawiedliwe, zrozumiałe.

Ten zapis ustawy wymaga określenia procedury wybierania przedstawicieli samorządu uczniowskiego, wchodzących w skład organu. Uwaga nie jest w ustawie zapisane, że mają się odbyć powszechne wybory do tych organów. Regulamin ma opisać procedurę wyboru zgodnie z tym, co uczniowie ustalą, jak widzą to głosowanie.

Brak nakazu wybierania w głosowaniu przedstawicieli zasiadających w organach wynika z faktu, że ustawa nie przesądza, jaka ma być struktura organów. Można sobie wyobrazić, że takim organem SU jest zgromadzenie wszystkich uczniów, podczas którego debatują oni i odejmują decyzje. Można takie rozwiązanie przyjmować w małych szkołach. Wtedy żadne wybory przedstawicieli nie są potrzebne, gdyż to każdy uczeń jest członkiem organu decyzyjnego.

Regulamin określa zasady działania organów samorządu uczniowskiego

Sposób działania organów ma umożliwiać realizację praw jakie mają uczniowie dzięki instytucji samorządu uczniowskiego wpisanej do ustawy o systemie oświaty. Można zatem powiedzieć, że zasady działania mają umożliwić realizację misji samorządu uczniowskiego.

Regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym

Regulamin działania organów samorządu uczniowskiego, czyli organów reprezentujących głos uczniów w szkole musi być uchwalony przez ogół uczniów. Jest to zrozumiałe biorąc pod uwagę fakt, że jest to podstawa reprezentacji wszystkich uczniów, członków samorządu uczniowskiego. Ogół uczniów to wszyscy członkowie samorządu uczniowskiego, czyli wszyscy uczący się w szkole. należy zatem by zapewnić ten wymóg, przeprowadzać głosowanie co roku, tak by włączać nowych uczniów. Warto zauważyć, że głosowanie co roku tegoż regulaminu niesie za sobą mocne przesłanie edukacyjne: samorząd tworzą wszyscy uczniowie, organy są ich reprezentantami, zatem zasady nijakich są wybierani, muszą być zaakceptowane przez uczniów.

Wszyscy uczniowie mają uchwalić regulamin głosując z godnie z zasadami równy głos (każdy ma jeden głos i waży on tyle samo, niezależnie od wieku, ocen itp.), zasadą tajności (konieczność zapewnienia odosobnienia w trakcie głosowania), powszechnym – każdy uczeń jest uprawniony do oddania głosu.

Proces tworzenia regulaminu wybierania i działania organów samorządu uczniowskiego

Regulamin ten powinien zostać przyjęty w każdej szkole zgodnie z opisanymi wymogami. I tak, jak uczniowie samodzielnie nie uczą się liczyć, tylko to nauczyciel organizuje im sytuację, warunki do tego uczenia się, identycznie jest w tym przypadku. To znaczy nauczyciele, dyrekcja muszą stworzyć taką sytuację edukacyjną, w której możliwe będzie uchwalenie regulaminu zgodnie z prawem, czyli respektując ustawowe wymogi.

Po pierwsze grono pedagogiczne powinno rozumieć edukacyjną wagę uchwalania regulaminu. Jest to bowiem okazja, by każdy z uczniów doświadczył uczestniczenia w procesie podejmowania decyzji o pewnej wspólnotce, tu wspólnotce uczniów. Jest to jedna zatem z niewielu okazji, jakie mamy na terenie szkoły, gdy każdy uczeń ćwiczy się w samo rządzeniu.

Zauważmy, że uczestniczenie w uchwalaniu regulaminu wprost przyczynia się porozwijania jednej kluczowych kompetencji obywatelskich wymienionych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego, jaką jest „uczestnictwo w procesach podejmowania decyzji na wszystkich poziomach, od lokalnego, poprzez krajowy, po europejski, szczególnie w drodze głosowania”. Przypomnijmy, że szkoły polskie tę kompetencję także mają rozwijać, jest to także wskazanie w podstawie programowej. Trudno sobie wyobrazić wiele innych sytuacji edukacyjnych, w których właśnie ta umiejętność jest doskonała.

W procesie uchwalania regulaminu, tak by zapewnić edukacyjny walor, należy sprawić, by każdy uczeń mógł uczestniczyć w refleksji na temat zapisów, jakie w regulaminie się znajdują. Jest to o tyle ważne, że jest to przecież regulamin dotyczący organów samorządu, który stanowią wszyscy uczniowie, należy zapewnić zatem każdemu uczniowi możliwość uczestniczenia w nadawaniu mu kształtu. Nie ma sensu narzucać tego dzieciom, młodzieży gdyż takie działanie nie uczy samorządności, tylko uległości i bezrefleksyjnego głosowania. A przecież samorząd uczniowski na terenie szkoły ma właśnie uczyć samorządności.

Załącznik nr 2:

Regulamin w 10 krokach

1. Organy Samorządu Uczniowskiego
  - jakie są?
  - w jaki sposób je wyłaniamy?
  - jaka jest ich kadencja?
2. Cele główne i obszary działania
  - jaki jest cel działalności Samorządu Uczniowskiego?
  - w jakie sprawy szkoły powinien być zaangażowany?
3. Reprezentanci
  - kto może kandydować?
  - ile osób może reprezentować Samorząd Uczniowski?
  - w jaki sposób pracuje?
  - jak kontrolować ich działania?
4. Wybory
  - kto może głosować?
  - w jakim trybie organizowane będą wybory?
5. Opiekun
  - w jaki sposób jest wybierany?
  - czym się zajmuje?
  - jaka jest jego kadencja?
6. Podział obowiązków
  - Uczniów
  - Opiekuna
  - Dyrekcji i grona pedagogicznego
7. Organizacja pracy
  - planowanie pracy
  - regulamin spotkań organów Samorządu Uczniowskiego
  - tryb spotkań
  - sprawozdania z działalności
9. Współpraca
  - z dyrekcją i nauczycielami
  - z innymi szkołami i placówkami
  - z organizacjami pozarządowymi
  - z władzą lokalną
10. Finansowanie
  - czy finansowanie jest potrzebne?
  - gdzie szukać wsparcia?

Załącznik nr 3

PLANOWANIE PROJEKTU – LISTA PYTAŃ

1. Jaki jest cel naszych działań? – to jest cel projektu (Stworzenie przez uczniów regulaminu partycypacji, który będzie przestrzegany w ich szkole)
2. Jak poznamy, że go osiągnęliśmy? – w głosowaniu uczniów zostaje przyjęty projekt regulaminu i zostanie zatwierdzony przez dyrekcję
3. Jakie zadania musimy zrealizować, aby osiągnąć cel? – Realizacja projektu regulaminu (za pomocą „10 kroków”, konsultacje oraz głosowanie
4. Jakie są nasze zasoby? – praca wszystkich uczniów zaangażowanych w projekt, praca opiekuna projektu, wsparcie dyrekcji i grona pedagogicznego, dużo pozytywnej energii i chęć do działania
5. Kto będzie odpowiedzialny za poszczególne zadania? – za wszystkie zadania odpowiedzialna jest grupa projektowa pod opieką nauczyciela prowadzącego projekt
6. Jaki będzie terminarz realizacji działań? – stworzony przez uczniów wspólnie z opiekunem (16 godzin)
7. Gdzie będziemy realizować nasze przedsięwzięcie? – na terenie szkoły
8. Co ułatwi realizację naszych planów? – przygotowany harmonogram oraz wsparcie dyrekcji i grona pedagogicznego
9. Jakie trudności mogą się pojawić w trakcie pracy? – opóźnienia
10. Jak sobie z nimi poradzimy? – prosząc o wsparcie większej ilości uczniów
11. Gdzie poszukamy sojuszników? – wśród nauczycieli i dyrekcji

Załącznik nr 4

Konsultacje społeczne w szkole

Jedną z najważniejszych ról SU jest reprezentowanie interesów uczniów wobec innych organów szkoły: dyrekcji, rady pedagogicznej, rodziców.

Reprezentacja interesów może mieć miejsce poprzez włączenie uczniów w proces podejmowania decyzji, dotyczących szkoły.

Udział w procesie podejmowania decyzji ma umożliwiać artykułowanie interesów uczniów, ale także rozwijać poczucie odpowiedzialności za szkołę jako wspólnotę.

Zachęcamy, żeby w szkołach umożliwić uczniom, poprzez aktywność Rady samorządu uczniowskiego oraz chętnych uczniów udział w procesie podejmowania decyzji poprzez organizację. Konsultacji społecznych.

Co to są konsultacje społeczne?

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz (każdego szczebla: od lokalnych po centralne) przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące np. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i pracę obywateli. Konsultacje nie ograniczają się jednak tylko do przedstawienia tych planów, ale także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji.

Konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań. (źródło www.ngo.pl)

Jakie decyzje warto by dyrekcja i nauczyciele skonsultowali z uczniami?

Oto kilka przykładów z polskich szkół

- udział szkoły w ogólnopolskich programach i akcjach, organizowanych przez zewnętrznych partnerów szkoły, m.in. organizacje pozarządowe
- lista i tematyka zajęć pozalekcyjnych
- tematyka apeli szkolnych
- zmiany w systemie oceniania
- wybór nagród dla najlepszych uczniów
- zmiany w statucie szkoły
- zmiany związane z aranżacją wnętrza, wystrojem szkoły
- zasady zmiany obuwia
- długość przerw

W jaki sposób mogą wyglądać konsultacje?

Konsultacje włączające wszystkich uczniów, dotyczące konkretnych zagadnień

To konsultacje, w których wszyscy uczniowie zachęceni są do wyrażenia swojej opinii. Rolą Rady SU jest zorganizowanie tego procesu, z uwzględnieniem następujących zasad:

- **Jasno określony przedmiot opiniowania.** Ważne jest precyzyjne sformułowanie, w jakiej sprawie uczniowie mają wygłosić swoją opinię? Tu ważne jest by opinie, jakie zgłoszą uczniowie faktycznie były pomocne dyrekcji w podjęciu decyzji. Na przykład jeśli planowany jest remont korytarzy i uczniowie mogą wypowiedzieć się na temat zagospodarowania określonej przestrzeni, to należy właśnie zapytać o konkretną przestrzeń zamiast zadawać ogólne pytanie o wymarzony wystrój szkoły.
- **Termin przekazywania opinii.** Wszyscy uczniowie powinni wiedzieć, do kiedy mogą wypowiadać się w danej sprawie, tak by ich głos był ważny.
- **Sposób przekazywania opinii.** Bardzo ważne jest by RSU wraz z nauczycielami, dyrekcją wybrała odpowiedni do tematu sposób wyrażania opinii. Można zorganizować otwarte spotkanie, na którym wszyscy chętni wypowiedzą się. Można przeprowadzać ankiety. Można zorganizować grupy dyskusyjne. Wreszcie można poprosić by uczniowie zgłaszali swoje opinie pisemnie, albo w formie rysunków.
- **Informacja, na temat uwzględnionych uwag oraz powodu odrzucenia pewnych opinii.** Dyrektor po zapoznaniu się z opiniami i podjęciu decyzji powinien poinformować uczniów jaką decyzję podjął oraz jaki wpływ na nią miały opinie przekazane przez uczniów. To ważne, by uczniowie mieli poczucie, że ich głosy zostały wysłuchane, że dyrektor szkoły z nimi się liczy.

Stała obecność uczniów w ciałach kolegialnych: rada pedagogiczna, rada rodziców.

Zasięganie opinii uczniów można zapewnić poprzez zapraszanie ich reprezentacji do udziału w pewnych częściach posiedzeń rady pedagogicznej i rady rodziców. Dzięki temu budujemy Dialog uczniowie – dorośli, a jednocześnie tworzymy okazję do reprezentowania głosu uczniów w procesie namysłu nad sprawami szkolnymi.

Jeśli na to decydujemy się ważne jest by jasno określić zasady udzielania głosu przedstawicielom RSU, wskazać w jakich częściach posiedzeń mają uczestniczyć.

Bardzo ważnej jest także, by po każdym takim spotkaniu, członkowie RSU uwidocznili informację o tym, w jaki sposób reprezentowali interesy uczniów.

Udział uczniów w zbieraniu danych potrzebnych do podjęcia decyzji – uczeń jako badacz.

Konsultowanie może mieć formę badania, jakie Rada SU organizuje na terenie szkoły, tak by dotrzeć do opinii, potrzeb uczniów. Badanie to można zrobić używając różnych technik: (ankiet); grup dyskusyjnych. Ważne jest, by wyniki badania były podane do publicznej wiadomości. Mogą one stać się również tematem szkolnej debaty. Konsultowanie jako aktywność samorządu uczniowskiego w pełni realizuje jego misję! Dzięki tej aktywności uczniowie bowiem mają okazję do wpływania na społeczność szkolną.

Załącznik nr 5

(pieczęć szkoły)

KARTA DO GŁOSOWANIA

GŁOSOWANIE W SPRAWIE PRZYJĘCIA REGULAMINU WYBORÓW ORAZ DZIAŁANIA ORGANÓW SAMORZĄDU UCZNIOWSKIEGO W SZKOLE.....

GŁOSOWANIE NR .....

data, ...

CZY JESTEŚ ZA PRZYJĘCIEM REGULAMINU WYBORÓW ORAZ DZIAŁANIA ORGANÓW SAMORZĄDU UCZNIOWSKIEGO W NASZEJ SZKOLE?

TAK

NIE

[Informacja o sposobie głosowania np.: należy postawić znak X w kratce obok odpowiedzi TAK lub NIE. Postawienie znaku X w więcej niż jednej kratce lub niepostawienie znaku X w żadnej kratce oraz dopisywanie czegokolwiek na karcie do głosowania unieważnia głos].

Załącznik nr 6: Karta oceny współpracy w grupie

KARTA OCENY WSPÓŁPRACY W GRUPIE
ZESPÓŁ:

Co nam się udało zrealizować w grupie?	
Czego nam się nie udało zrealizować w grupie?	
Jak pracowała grupa (czy zgodnie z ustalonymi zasadami i planem)?	
Co można poprawić we współpracy grupy?	

Załącznik nr 7 – Karta samooceny pracy w grupie

Kryteria samooceny udziału w pracy grupowej	tak	średnio	nie
Czy moje zadania wykonałem/wykonałam najlepiej jak umiałem/umiałam?			
Gdy potrzebowałem/potrzebowałam pomocy, poprosiłem/prosiłam o nią?			
Czy słuchałem/słuchałam tego, co mówią inni?			
Czy pomagałem/pomagałam innym członkom grupy, kiedy tego potrzebowali?			